Manuál - Mandrake Linux Prvé prihlásenie

Mandrage Linux je viacužívateľský systém, práca s nim začína prihlásením užívateľa. Bez korektného prihlásenia nie je možné na počítači pracovať. Systém sa Vás spýta na *Užívateľské meno* (student) a potom na *Užívateľské heslo* (student). Meno a heslo užívateľov sa zadáva pri instalácii. Výnimkou je len v prípade, že je aktivovaná funkcia *Automatické prihlasovanie.*

Linux rozpoznáva malé a veľké písmená pri zadávaní mena a hesla.

Svojho užívateľa, ak ich máte viacej vyberte jednoducho – klepnutím na neho. Z prihlasovacej obrazovky môžete PC príslušnými tlačidlami *reštartovať, zastaviť – vypnúť.*

Po vybraní užívateľa sa automatiky zobrazí dialóg na zadanie hesla, kde napíšete užívateľské heslo. To sa pri písaní nezobrazuje, miesto písmen uvidíte len hviezdičky, pokračujeme kliknutím na *Prihlásenie* alebo stlačíme ENTER. Ak zadáte heslo zle, budete o tom informovaný, a dostanete možnosť zadať heslo znova a správne. Tlačidlom *Späť* sa vrátite na predchádzajúcu obrazovku s výberom užívateľa.

Mandrake Linux	C Mandrake Linux
tibri	Elleri Litteri
n test	Hesto:
🕵 ettam	Typ relace:
	KDE 🔹
Bestational Zastaut	2081 Pitvidieni

V zozname užívateľov nie je uvedený správca Mandrage Linux – užívateľ root. Je to preto, že správca obrazovky (ktorý má na starosti prihlásenie) je nastavený tak, aby užívateľa root nezobrazoval – je to zámer. Lebo ako správca by ste mali uskutočňovať len správu systému, nič iného, a už vôbec by ste nemali ako správca sa hlásiť do grafického prostredia.

Ak chcete naozaj takúto možnosť, možné je toto obmedzenie odstrániť nastavením správca obrazovky tak, aby užívateľa root zobrazil. Po jeho prihlásení sa zobrazí výzva prostredia s informáciou, že ako root môžete veľa pokaziť, a aby ste to nezabudli, budete mať nastavené červené pozadie.

Užívatelia v Mandrage Linux

Linux je viacej užívateľský systém a užívatelia na ňom môžu **pracovať vzdialene** a **súbežne**, teda i nakoľko užívateľov naraz. Je možné použiť iné pracovné prostredie, alebo nastavenie programov - uloženie vlastného užívateľského nastavenia. Aby každý nemal prístup k vaším dátam, stačí odobrať ostatným užívateľom patričné práva.

V Mandrage Linux existuje vždy jeden užívateľ **root** – **super užívateľ**. Je veľmi výnimočný a nad systémom má neobmedzenú kontrolu. Mal by sa používať len k správe systému.

Užívatelia budú mať vlastné pracovné prostredie, vlastné nastavenie aplikácii a vlastné dáta, uložené vo svojom domovskom adresári. Ich práva v systéme budú značne obmedzené (napr. spustenie trójskeho koňa – neohrozí dáta iných užívateľov, chod systému). Svoje dáta môžu v prípade potreby zdieľať v rámci jedného PC i v počítačovej sieti. Root môže nastaviť niektorým užívateľom výnimočné práva (napr. používanie napalovačky).

Prečo nerobiť všetko ako root...

Užívateľ **root nemá v systéme žiadne obmedzenia**, a i malé prehliadnutie môže mať veľké dôsledky. Oddelenie bežnej práce a správy systému má svoje výhody. Linuxový užívatelia so zlými návykmi s Windows zistia, že keď budú ako root so systémom experimentovať, tým menej vecí funguje.

Programy, ktoré môže spúšťať len užívateľ root sa spýtajú na jeho heslo. Bez správneho hesla sa nespustia. Tí ktorí sú zvyknutý na prácu v príkazovom riadku - príkaz su (switch user)

INFORMATIKA

Pracovné prostredie, správca okien a desktop

Po úspešnom prihlásení sa spustí zvolený správca okien, zahájime svoje prvé sedenie - session (relace). Sedenie sa v Linuxe označuje všetko od prihlásenia užívateľa až po jeho odhlásenie.

Pracovné prostredie – prostredie (správca okien + desktop) Grafický systém MandrageLinux (X Window system) je navrhnutý veľmi univerzálne. Po prihlásenia do grafického prostredia sa spustí program, ktorý má za úlohu ovládať obrazovku, zobrazovať a presúvať okná... Tento program nie je jediný a nemenný, ale je ich viacej s rôznim vlastnosťami.

Užívatelja často používajú prostredje s jednoduchým vzhľadom, ovládaním, možnosťami – svstém pre tzv. desktopové použitie. Desktop obsahuje integrované aplikácie od správcu súborov a najjednoduchších prehliadačov až po kancelárske balíky. Najrozšírenejšie desktopy: KDE (Standard), GNOME.

Prostredie má umožniť užívateľovi prácu v grafickom režime. Svoje prostredie si užívateľ môže vybrať a nastaviť podľa potreby. Rôzne pracovné prostredia vypadajú trochu inakšie, chovajú sa inakšie, majú iné nároky na parametre počítača, poskytujú určitým užívateľom komfort.

Ako ovplyvniť "default " nastavenie užívateľov

Ovplyvniť chovanie správcu obrazovky (program, ktorý riadi systém prihlasovania) pri voľbe "default". Možnosť:

1) Systémová (globálna) – pozrite sa do súboru /etc/sysconfig/desktop a uvidíte riadok: DESKTOP=KDE

Tým nastavíte hodnotu premennej DESKTOP, KDE môžeme nahradiť napr. GNOME, fluxbox. Týmto nastavením je dané chovanie správcu odrazovky pre všetkých užívateľov.

2) Každý užívateľ si môže uložiť vlastné nastavenie pomocov konfiguračných súborov v domovskom adresári. (súbor: .desktop, .xsession)

Automatické prihlasovanie

Zadávaniu užívateľského mena a overenie hesla sa môžete vyhnúť tým, že nastavíte automatické prihlásenie zvoleného užívateľa v Ovládacom centre Mandrake. Automatické prihlásenie nie je to isté. ako by bol užívateľ bez hesla. Správca prihlásenia zadaného užívateľa naozaj do systému prihlási. Lepšie je užívateľské účty bez hesla vôbec nepoužívať. Túto možnosť môžu oceniť užívatelia napr. tam, kde nehrozí žiadne nebezpečie zneužitia PC lokálne.

Odhlásenie a vypnutie systému

Posledným krokom pri ukončení práce je odhlásenie užívateľa, alebo vypnutie PC. Spôsob odhlásenia je závislý od použitého správcu okna. Okrem toho bývajú ikony na odhlásenie súčasťou panela alebo pracovnej plochy.

Mohlo sa stať, že ste spustili prostredie, ktoré žiadna podobný panel nemá. V tom prípade skúste kliknúť pravým tlačidlom myši na plochu a malo by sa objaviť menu s ponukou aplikácií a s položkou pre odhlásenie. Vypnúť počítač je možné obvykle z prihlasovacej obrazovky, priamo z prac. Prostredia pomocou menu, ktoré sa objaví pri odhlásení.

Voľba *Uloženia aktuálneho nastavenia* spôsobí, že si GNOME zapamätá, aké programy zostali otvorené a pokúsi sa ich pri ďalšom prihlásení znova spustiť.

Každý systém, číže i Mandrake Linux, by ste mali vždy ukončiť korektne, inakšie sa môžu prihodiť nečakané udalosti – môžete prísť o svoje dáta.

Štart v textovom režime

Existuje niekoľko málo prípadov, keď systém nastavuje v textovom režime. Pre užívateľov potom môže byť prekvapením, keď sa na obrazovke miesto grafického prostredia objaví podobná textová výzva:

Mandrage Linux release 10.0 for i586 Kernel 2,6,3-4mdk on an i686 / tty1 Mandrage10 login:

Príčiny:

1. Nie je nastavený štart do grafického režimu.

Grafický režim pre beh Mandrage Linux nie je nutný. Pri pokusoch s inštaláciou ste mohli štart do grafického režimu nechtiac vypnúť. Na výzvu systému:

Mandrage10 login:

zadajte meno užívateľa, ktorého ste počas inštalácie založili, v najhoršom prípade užívateľa root. Stlačte klávesu ENTER a na ďalšiu výzvu

Password:

Zadajte heslo užívateľa a stlačte ENTER. Ak zadáte heslo zle, zobrazí sa hlásenie: Login incorrect!

A môžete sa skúsiť prihlásiť znova. Ak prebehlo všetko v poriadku, dostanete k dispozícii **príkazový riadok** (začína znakom \$). Napíšete príkaz **startx** ENTER a objaví sa grafické prostredie. Najskôr v menu Ovládacie centrum Mandrage a nastavte s jeho pomocou štart systému do grafického režimu.

2. Zle nastavený grafický systém

Ak skončí príkaz *startx* s chybovým hlásením a nedôjde k spusteniu grafického režimu, potom je pravdepodobné že je zle nastavený grafický systém MandrageLinux – *XF ree86*.

Prihláste sa do systému ako užívateľ root, obdržíte príkazový riadom, ktorý pre užívateľ a root začína znakom #. Príkazom *XFdrake* spustíte nástroj pre nastavenie. Ak bude hlásenie: *bash: XFdrake: command not foud* znamená to, že namáte potrebný nástroj nainštalovaný. Instalácia programu XFdrake

spravíte príkazom: *urpmi drakxtool*s a po inštalácii a štartu uvidíte obrazovku.

Ak nenájdete presne váš typ karty, nastavte nejaký obecný typ alebo použiť VESA či framebuffer (fbdev) ovládač.

Správne nastavenie skontrolujte po ukončení programu *XFdrake* príkazom *startx*. Ak sa neobjaví grafické prostredie skúste nastaviť iné.

Ak spojazdníte grafický systém v režime VESA, doporučuje sa nainštalovať ovládače od výrobcu grafickej karty – plné využitie jej možností.

3. Grafická karta nemá podporu v XFree 89

Ak nefunguje žiadna z možností, tak karta nie je systémom *XFdrake* a tým pádom nemá štandartnú podporu ani v MandrageLinux.

Treba sa pozrieť na inštalačné CD ku karte, alebo sa obrátiť na výrobcu alebo dodávateľa karty so žiadosťou o ovládače pre Linux.

Posledná mužnosť je výmena grafickej karty - výrobca podporuje Linux.

Základy práce s Mandrage Linuxom

Linuxové desktopy – KDE a GNOME, patria k najpoužívanejším a k najrozšírenejším grafickým prostredím Vyznačujú sa značnou komplexnosťou a previazanosťou, veľkým množstvom aplikácii, vysokým užívateľským komfortom a neskromnými požiadavkami na hardware PC.

Skúsení užívatelia si môžu vybrať svoje prostredie sami. Niektoré obecné vlastnosti systému X Window sa prejavujú vo všetkých prostrediach rovnako s podobnými princípmi práce.

Pri práci v textovom režime existujú pre všetky operácie zrovnateľné ekvivalenty. Textovému režimu dáva prednosť veľa profesionálov, lebo keď sa vyznáte, je práca v ňom rýchla a veľmi efektívna.

Pracovné prostredie KDE

KDE – *K Desktop Enviroment* zodpovedá momentálnym požiadavkám a pre užívateľa je ľahko pochopiteľné. KDE (správca okien) obsahuje veľké množstvo programov, ktoré spolu vedia vzájomne veľmi dobre spolupracovať.

Konqueror – Prieskumník z Windows, kancelársky balík KOffice – pre prácu s textami, tabuľkami, prezentácia, obrázky..., kompaktné so súbormi z MS Office, Kmail – poštový klient.

Pracovná plocha Mandrake Linux

Pracovná plocha v Mandrage Linux je veľmi podobná plochám v iných OS. Na rozdiel napr. od systému Windows nemusí byť každá plocha *aktívna* vzhľadom k užívateľovi. Desktopy KDE, GNOME sa o plochu starajú – takže na nich užívateľ môže napr. zadávať adresáre, presúvať súbory.

Pracovná plocha prostredia KDE

Plocha je veľmi podobná ploche Windows:

V dolnej časti obrazovky je základný ovládací prvok – **panel**. Na ostatnej časti sú umiestnené spustené programy.

Vďaka vlastností *dynamik desktop* sa na ploche KDE automaticky objaví zariadenie pripojené za chodu systému – digitálny fotoaparát, USB disky.

Ikona na pracovnej ploche môžu zastupovať čokoľvek – adresáre,

súbory, hardwarové zariadenia, odkaz na Internet atd. Na obrázku vidíte ikony pre mechaniku CDROM a disketovú mechaniku, ikonu koša, ikonu "Môj adresár"- "Domov" V pravo je umiestnené niekoľko súborov (zobrazujú sa náhľady) a jeden adresár.

Novú ikonu vytvoríte kliknutím pravého tlačidla myši a zvolením položky *Vytvoriť nov* priečinok, súbor, zariadenie). Na vytvorenie odkazu na aplikáciu z menu, stačí s rozbaleného hlavného menu ikonu jednoducho preniesť.

Vlastnosťi plochy ako je pozadie, písmo, šetrič obrazovky môžeme zmeniť v Ovládacom centre KDE, alebo na plochu pravým tlačidlom myši a vybrať z kontextového menu "Nastavenie pracovnej plochy" (Štart/Systém/ Nastavenie pracovnej plochy). Objaví sa dialóg so základnými vlastnosťami plochy – **Použiť**.

Prostredie KDE "zdieľa" plochu s prostredím GNOME. Pre uchovanie jeho obsahu obe prostredia používajú adresár ~/Desktop.

Real Providence	eni poznali teo - Mantena electro - ani		
Pazadi C Zidayob H Obraviti C Prepiteri	nkek (Ambtaninikbacigeondiciduking) (<u>Succes</u>)		
Mednorsi Unidial	Zolizni		
Barry	Vesikale/plethod	•	Pokračili nemencal
Smithagent	Zated small color	•	
	Nantaveri pley - Pagadi - Zidayoti * Oprieri - Peggilan Midnosti - Umration Bany Sendingtot	Nactavní dechv (Vlachvy dechy)	Nactaverielectivi Maetrinysteetiv v Nactaverielectivi Annohamimskbachgearedstiefnaktorsg V Dosereit Annohamimskbachgearedstiefnaktorsg V Peoghteri Matriost Umidies Zortiersk V Rany Venkalsk sinchaal V Serefiagetst Zaktel smalt tevier V Venkalsk sinchaal V

Hlavný panel

V GNOME a KDE môžete mať panelov koľko chcete, kde chcete, a na nich čo chcete. Hlavný panel KDE - základný ovládací prvok.

Ikona	Funkcia
×	Menu – Hlavné menu. Zodpovedá tlačidlu "Štart". Nájdete v ňom všetky programy, ktoré máte nainštalované, programy sú zoradené do tematických kategórií.
C	<i>Zobraziť pracovnú plochu</i> – minimalizuje všetky otvorené okná, čím zároveň zobrazí obsah plochy. Ďalším klepnutím naň vráti okno do pôvodného stavu.
	Môj adresár – zobrazí všetky súbory a adresáre na disku pomocou programu Konqueror. Domov
	OpenOffice.org Writer - textový procesor z kancelárskeho balíku OpenOffice.org s pomocníkom, slovníkmi
	Kontakt – "skupinová" aplikácia pre správu osobných kontaktov, plánovania úloh za pomoci kalendára, čítanie pošty a pod.
2	Konqueror – spúšťa univerzálneho správcu súborov prostredia KDE
	Ovládacie centrum KDE – umožňuje kompletné nastavenie pracovného prostredia (vzhľad, fondy, ikony, šetrič obrazovky). Štart/Systém/Nastavenie/ Nastavenie vašej pracovnej plochy
0	<i>Ovládacie centrum Mandrage</i> – je určené pre komplexnú správu počítača. Štart/Systém/Nastavenie/ Nastaviť váš PC
	Konsole – spúšťa program Konsole, ktorý plní úlohu emulátora textového terminálu. Umožňuje prácu v príkazovom riadku Mandrage Linux.

To sú všetky štandartné ovládacie prvky na ľavej časti panelu. Spoločné majú to, že spúšťajú nejaké programy. Ikony programov, tok ako všetky ostatné prvky panelu, je možné

	Phdgt	
	Odebrat	
	Velikost.	.)
3	Nastavit panel	
9	Nápověda	28

umiestniť na ľubovoľnú pozíciu. Použiť k tomu môžete kontextové menu. Ikonu si môžete jednoducho vybrať z hlavného menu, alebo presne nadefinovať: ktorý program sa má spustiť a priradiť mu práva, obrázok atd.

Pomocou kontextového menu panelu môžete zároveň meniť *Veľkosť* panelu. Ďalší panel na plochu pridáte pomocou menu *Pridať-Panel* a na výber je niekoľko rôznych typov podľa toho, ako sa má panel chovať. Menu panelu/ Pridať – Apple alebo Tlačidlo aplikácie, Panel, Špeciálne tlačidlo.

Stredná lesnícka škola J. D. Matejovie, Liptovský Hrádok **ŠTUDIJNÉ TEXTY INFORMATIKA**

Uspořá <u>d</u> ání	Skrývání	Nabidky	Vzhled					
-Režim skry	iání	- Parson and a second	1.00100100.000.000					
○ Skrivat	pouze pomo	ci skrivaciho	tlaõtka					
Ioh 🔘 Skrývat	automaticky							
	3 col 着 será za kurrar anuri nanal							
	Zaharawata anal ali alianfa fali alian							
C Pounda	Zoprazovat pa <u>n</u> ei pri prepinani piocn							
C POVOIL	ostatilitti ogu	am premyr pa	uner					
×	iduitinaut, pa				roh 🔫			
- Skrývaci tla	õtka panelu							
C Zobraz	🔲 Zobrazit levé skrývací tlačitko							
🕅 Zobraz	🕱 Zobrazit pravé skrývací tlačitko							
-Animace p	anelu							
🗵 Animov	at skrývání p	anelu						
<i>r</i>								
Porr	alá			Střední	Rychi			
5.								

Voľbou Nastaviť panel zobrazíte dialóg so všetkými možnosťami aktuálneho panelu. Môžete nasadiť: veľkosť, šírku - panel musí zaberať celú šírku obrazovky. Na záložke Skrývanie automatické skrývanie panelu mimo plochu po zvolení časového intervalu a veľkosť skrývacích tlačidiel. Na záložke Ponuka (Nabídky) sa dá ovplyvniť dynamické chovanie menu, ako sa bude chovať a aké položky na ňom uvidíte. Na poslednej záložke Vzhľad nájdete veľa efektov pre panel – priehľadnosť, obrázky na pozadí atd.

Všetky prvky a to ne len v prostrediach KDE a GNOME majú veľké možnosti nastavenia. Napr. hlavný panel môže byť v skutočnosti umiestnený

kdekoľvek a nemusí byť cez celú obrazovku. Vzhľad môže byť pomocou "témat" zmenený profesionálne nastavenie.

Kontextové menu

Kontextové menu sa v prostredí KDE vyvoláva stlačením pravého tlačidla myši. V závislosti na zvolenom objekte, sa objaví menu, ktoré k danému objektu patrí.

Kontextové menu je teda závislé na zvolenom prvku - kontextu.

Dalšie prvky panelu

Tieto už nemusia plniť len funkciu spustenia programu, naopak, sú trochu aktívnejšie ako predchádzajúce ikony. Obvykle sa im hovorí applety.

Applety môžu byť rôzneho určenia (napr. prehrávač CD, zvukový mixér) Ponuka dostupných appletov záleží na vybavení pracovného prostredia. Pridať applet je možné pomocov kontextového menu panelu.

Podobné applety sa vyskytujú vo väčšine pracovných prostrediach v Mandrage Linux. Každé prostredie má applety vlastné – applety KDE sú závislé na prostredí KDE.

Prepínač úloh

Asi naidôležiteiším

appletom je prepínač úloh. Prepínač úloh prepína medzi

spustenými programami. Po kliknutí na ikonu spustenej aplikácie sa zobrazí jej okno. Aktívna aplikácia je zvýraznená. Štandardne sa zobrazujú aplikácie zo všetkých virtuálnych plôch. Aplikáciu je možné pomocou kontextového menu medzi týmito plochami presúvať. Prepínač úloh pri KDE a GNOME je skoro rovnaký.

Dalšie prvky panelu KDE

Na pravej strane panelu KDE nájdete niekoľko ďalších štandardných ikon:

1	Prepínač pracovných plôch – prepína medzi virtuálnymi pracovnými plochami. Aktívna
	plocha je zvýraznená.
	Zamknutie pracovnej obrazovky – slúži k uzamknutiu pracovnej plochy s rozpracovanými
A	úlohami pred nepovolanými osobami. Po kliknutí na ikonu sa spustí šetrič obrazovky
	a ďalšia práca je podmienená vložením hesla toho užívateľa, ktorý má prostredie KDE

	spustené.
Θ	Odhlásenie – kliknutím na túto ikonu sa spustí proces odhlásenia užívateľa.
JK D	Klipper – je program na uchovávanie histórie schránky (clipboardu). Po kliknutí naň sa zobrazí sedem posledných objektov vložených do schránky.
1	KOrganizer – plánovač. Nástroje pre plánovanie úloh a času.
10 52	Hodiny – zobrazujú aktuálny čas, poprípade aj dátum. Disponujú solídnym nastavením a nemusia len zobraziť čas aktuálneho časového pásma.

Ďalšie applety pridáte na panel pomocou kontextového menu paneli Pridať/Applet.

Virtuálna pracovná plocha

Mechanizmus *virtuálnej pracovnej plochy* je elegantné pomôcka pre užívateľov, na zvyšovanie prehľadnosti a šetrenie času. Prepínač pracovnej plochy v KDE:

Obrázok 71

Skúste si predstaviť, že nemáme jeden monitor ale štyri (čiže štyri plochy)a na každej z nich napr. je aplikácia určitého druhu. Virtuálna pracovná plocha umožní niečo podobného s jedným monitorom – vidíte vždy len jednu *aktívnu plôch* a ostatné nie. Pracovnú plochu v náhľade vidíte, spolu so symbolickým zobrazením spustených aplikácií, práve v prepínači pracovných plôch. Aktívne okno na aktívnej ploche je tiež zvýraznené. Prepnutím na inú plochu sa zobrazí jej obsah miesto toho, čo bolo na monitore pôvodne. Je to jednoduché a nesmierne účinné najmä v prípade, že pracujete s veľkým množstvom spustených aplikácií naraz.

Počet pracovných plôch je možné meniť – môžete ich nastaviť pomocov kontextového menu prepínača alebo v Ovládacom centre vášho prostredia. V KDE ich môže byť 16 (prednadstavené automaticky - 4), v GNOME – 36, Enlightenment – obmedzujúci limit nie je.

Okrem myši je možné použiť k prepínaniu plôch tiež klávesové skratky. KDE: Ctrl + Tab alebo Shift + Ctrl + Tab pre pohyb opačným smerom (GNOME: Alt + Shift plus šípku).

Schému virtuálnych pracovných plôch využívajú v Mandrage Linux až na výnimky všetky grafické prostredia.

Ak pracujete v inom prostredí, môže byť prepínač pracovnej plochy vizuálne mierne odlišný, princíp práce bude rovnaký alebo veľmi podobný. Niektoré pracovné prostredia ho nemajú integrovaný v paneli, ale majú ho ako samostatné okno.

Aktívne hranice pracovnej plochy v KDE

Prepínať medzi plochami v prostredí KDE je možné ešte iným spôsobom – pomocou trv. *Aktívnej hranice pracovnej plochy*. Akju nastavíte, budú okraje obrazoviek reagovať na pohyb kurzorom. Zájdete napríklad s kurzorom do prava objaví sa plocha, ktorá je na prepínači úloh v pravo. To isté platí aj vpravo, dole, hore.

Ak budeme na ploche1, po pohybe v pravo budeme na ploche 2 a po pohybe smerom dole na ploche 4. Plochy si môžeme pomenovať.

Aktívne hranice pracovnej plochy nastavíme Ovládacom centre KDE, sekcia Vzhľad a chovanie – Chovanie okien (Nastavenie vašej pracovnej plochy –

Systém(LookNFeel)-Chovanie okien), záložka Pokročilé –Aktívne hranice pracovnej plochy. Znova platí, že podobnou funkciou disponujú i niektoré ďalšie grafické prostredia.

Práca s oknami

Ovládanie grafických prostredí je rovnaké na všetkých systémoch. Ukážkové okno: obrázok.

Na hornej lište okna vľavo je *ikona programu*, za ikonou programu je v modrom pruhu zobrazené celé meno programu. Chytením za lištu (alebo ALT + ľavé tlačidlo myši) ich môžete presúvať. V prípade, ak máte nastavené aktívne hranice pracovnej plochy, môžete okná presúvaťi medzi plochami. Na konci hornej lišty nájdete

7

ikony pre minimalizáciu, maxmimalizáciu a zavrieť okno.

Dnes vyzerajú okná rovnako v prostredí KDE a Gnome. Neznamená to ale, že ich vzhľad nemôžete meniť.

Ikona pre maximalizáciu sa môže chovať rôzne podľa toho, akým tlačidlom na ňu kliknete. Napríklad v KDE : ľavé – maximalizácia úplná, prostredné – maximalizácia na výšku, pravé – na dĺžku.

Rohy okna sú citlivé na "chytenie" myši – nastaviť ľubovoľnú veľkosť okna.

Po kliknutí na ikonu programu sa objaví zoznam operácií a oknami ,ako je *presun* alebo *minimalizácia* (ALT+F3)

Zaujímavé možnosti sú napríklad poslať okná na inú pracovnú plochu, alebo nastaviť okno tak, aby sa zobrazilo na všetkých pracovných plochách naraz. Táto operácia sa niekedy označuje ako prilepenie (sticky).

Ďalšia voľba je zrolovanie okna na meno programu – na hornej lište okna. Ak ste zvyknutý na iné chovanie okien napr. z Windows – v KDE

i GNOME to môžete zmeniť. Skúste Ovládacie centrum KDE, sekcia Vzhľad a chovanie – Chovanie okien a záložku Činnosti. (Nastavenie vašej pracovnej plochy – Systém – Nastavenie)

Kde hľadať iný vzhľad?

Grafické prostredie v Linuxe obvykle rozlišujú medzi *Dekoráciou okna* (rámom) a grafickými témami(tapety - tým čo je vo vnútri okna). Témy sú závislé na použitej grafickej knižnici a tým pádom tiež na použitom prostredí. Témy z jedného prostredia sa nedajú použiť v inom prostredí.

Dekorácia okna, farby, ikona a tlačidla – to je všetko možné zmeniť v *Ovládacom centre vášho PC* (*Nastavenie vašej pracovnej plochy*) Ak chcete využiť balíčky s témami dodávaných v Mandrage Linux, hľadajte v Správcovi software balíčky s menom *"artwork".*

Obrázek 76: Téma "Noia" pro KDE

Na obrázku je použitá téma NOIA v prostredí KDE. Okno dole je správca súborov Konqueror Veľmi dobrým internetovým zdrojom je http://www.plf.org.

Ak chcete viacej tém, pozrite sa na adrese <u>http://themes.freshmeat.net</u> alebo pre KDE na <u>http://www.kde-look.org/</u>.

Neposlušné okná

Môže sa stať, že okno s programom prestane na pokyny reagovať (program "zamrzne"). Riešenie: klávesová kombinácia: **CTRL + ESC**, ktorá spôsobí vyvolanie programu *Proces table – KDE – Strážca systému (Správca procesom KDE – KsysGuard).* V tomto programe stačí jednoducho kliknúť na nefunkčný proces a zvoliť voľbu **Ukončiť úlohu (Zabít)** – vedie

Vázev	PID	Uživ atal%	System%	Nice	Vm5za	VmRss	Login	Příkaz
- 🦉 konguerar	20412	0,00	0,00	0	28300	19516	bibri	kdeinit: konquerorsilent
🖛 🛲 konsole	20274	0,00	0,00	0	27 8 24	16 420	bibri	kdeinit konsole
- 🕹 bash	20275	0,00	0,00	0	2 744	1 584	bibri	/biry/bash
🔚 ksnapshot	20441	0,75	0,25	0	26376	14916	bibri	ksnapshot
🔄 kwin	20255	0,00	0,00	0	26116	14 904	bibri	kdeinit: kwin -session 11c0a8003700010771184650000003
- 🔐 kdesktop	20257	0,00	0,00	0	33 9 1 2	21 488	bibri	kdeinit kdesktop
- 👿 kicker	20260	0,25	0,25	0	28 248	17 268	bibri	kdeinit kicker
- 🔐 kio_uiserver	20418	0,00	0,00	0	26 264	15108	bibri	kdeinit kio_uiserver
- 💽 klipper	2026B	0,00	0,00	0	25 412	14172	bibri	kdeinit klipper
- J knotify	20251	0,00	0,00	0	31 052	15 816	bibri	kdeinit knotify
- 🙆 korgac	20273	0.00	0,00	0	27584	15 936	bibri	korgac
- @ krozatikss	19809	0,00	0,00	19	24916	12 824	bibri	/usr/birv/krozat.kss
- 🔛 ksmserver	20254	0,00	0,00	0	248.76	13 000	bibri	kdeinit ksmserver
- 🔛 ksy sguard	20437	15,46	4,49	0	25 552	15 920	bibri	ksysguard
i- 🔛 ksysguardd	20438	0,75	0,75	0	1 792	772	bibri	ksysguardd
🗄 😭 sshd	4472	0,00	0,00	0	3156	1 436	root	/usr/sbin/sshd
≟-∰ sshd	5056	0,00	0,00	0	6 304	2 008	toot	sshd: bibri (priv)
🖻 😭 sshd	505B	0,00	0,00	0	6308	2 0 9 6	bibri	sshd: bibri@pts/0
🗄 😹 bash	5059	0,00	0,00	0	2728	1 572	bibri	-bash
d de la companya de la								
IX SI	rom		Vlast	i proce	sy 👻	ä		Obnovit Zabit

k strate neuložených dát (Strom, Všetky procesy, Aktualizácia = Obnoviť). Ovládane Správca procesov KDE je pomerne intuitívny. Pre väčšiu prehľadnosť je lepšie zvoliť len

ProcessTable

vlastné procesy v spodnej časti okna. Označiť k ukončeniu je možné i viacej programov naraz. V iných prostrediach ako KDE nemusí byť rovnaká klávesová skratka. Potom máte nasledujúce

- možnosti:
 - použiť správcu procesov daného prostredia Systém / Sledovanie/Systémový monitor alebo prehľadajte pomocníka Vášho grafického prostredia
 - použiť program XKill po spustení programu sa kurzor myši premení na "zameriavač", a keď s ním kliknete ľavým tlačidlom na okno neposlušného programu, bude násilne ukončený. Pravé tlačidlo operáciu stornuje, programy zostanú tak, ako sú. V prostredí Kde funguje podobne klávesová skratka Ctrl + Alt + ESC (vypnúť – 2.x Ctrl + Alt + ESC).
 - Použiť program kill príkaz kill je nástroj pre textový režim, ktorý funguje všade. Ako parameter akceptuje číslo procesu, viz manuálová stránka programu kill a programu ps (vypísanie procesov).

Program a proces

Programom sa označuje spustiteľný kód, ktorý leží na disku. V momentálne spustenom programe sa tento kód "oživí" a naplní údajmi (dátami), tak sa z neho stane proces.

Proces je vlastne bežiaci program, naplnený údajmi.

Čo sa deje v počítači

V prostredí KDE Správca procesov KDE (KSysGuard) má verziu *nástroja na monitorovanie* procesov v PC vnorenú do panelu. Na ňu ju pridáte pomocou menu panelu, položka Pridať – Applet-**KSysGuard**. Sú to "grafy", ktoré zobrazujú vytriedené programy. Kliknutím na

applet spustíte okno *KDE správca systému* (Správcu procesov KDE). Tieto applety majú obyčajne možnosť nastaviť aké dáta zobraziť a akým spôsobom,

aký bude interval aktualizácie dát apod. (Vlastnosti, Odstrániť displej, Nastaviť intervaly aktualizácie, Pozastaviť aktualizáciu)

Výhodným appletom do panelu prostredia KDE je Odchytávač chybných procesov KDE - ikona Tento applet stráži spustené programy a podľa nastavených parametrov dáva pozor na to, aby niektorý z programov nezaberal veľa prostriedkov počítača. Ak usúdi že je niečo v neporiadku

ozve sa neho Vaším

	Desarram imánam Velacuó recom shein art	in a sustan an Arst.				
	Může obsahovat chybu, která toto zapříčinila, anebo je prostě					
	zaneprázdněn.					
	Chcete se pokusit zastavit tento program	1?				

dialógom. Je to šikovný program, ale je u
 dôležité správne prispôsobiť parametre
 požiadavkám.

Prah zatižení CPU	3 0
- Ignorovat program	10 💼
x	

Špičkou pre sledovanie systému je program GkrellM. Je rozšírený firmou zásuvných modulov takže môže vykonávať skoro všetko.

Mandrake I D	🗧 etre physical and the shall be shall	
Ut 24ano 21:41 0 248	top - 21:42:09 up 11:51, 2 users. load average: 0.36, 0.24, 0.20 Taskr: 110 total, 1 ruming, 107 sleeping, 0 stoped, 2 rombie Cpu(s): 17.25 us, 465 sy, 0.056 us, 0.055 us, 0.355 ki, 1.155 si Hen: 345926k total, 342236k used, 22192k free, 15924k kuffers Sump: Sliget kotal, 10724 used, 304188 free, 15924k acaded	/ konzole
113 proce	DTR DEEP DP NT VIET BEE SHE'S WE'S HERE THE, COMMAND	
2 users	3694 bibri 15 0 29552 18m 25m 5 6.9 5.0 3:50.31 kdeinit	
E Data an and	6257 bibri 16 0 16512 9864 14m 5 3.8 2.6 1:36.76 gmome-system-mo	
Procesy	6393 bibri 15 0 26984 16m 24m S 3.4 4.5 0:03.55 ksmapshot	
0	3731 bibri 15 0 27972 16m 25m 5 1.6 4.4 0:47.15 kdwinit	
Concession of the	5057 bibri 15 0 15356 7644 13m S 1.6 2.0 4:18.56 mixer_applet2	
Dick	3689 bibri 15 0 26260 14m 24m 5 1.3 3.8 0:20.95 kdeimit	
326K	4799 bibri 15 0 12240 6776 10m S 1.3 1.8 4:30.46 gkrellm	
11	2266 root 15 0 53408 5424 46m 5 0.6 1.4 2:11.22 X	
	3110 bibri 15 0 23688 21m 4368 S 0.6 5.6 1:54.57 gcomfd-2	
te etho	3579 bibri 15 0 27272 14m 25m 5 0.6 3.8 2:42.51 kdeimit	
pppon	5660 bibri 15 0 26012 13m 23m S 0.6 3.6 0:17.94 kdeimit	
0:000	6126 bibri 16 0 2172 1064 1964 K 0.6 0.3 0:00.96 top	
Pa bat'	2976 gom 15 0 18528 11H 11H 5 0.3 3.0 1:20.74 gdmgreeter	
Europ.	4652 modely 15 0 4680 2123 4140 5 0.5 0.6 0:11./6 XSCREENAVET	
Swap	1 1001 10 0 1340 100 127 3 0.0 0.1 0103.03 1mit	
-/-		
0d 11:50		

Ak ju budete chcieť používať, musíte si nainštalovať balíček gkrellm.

Klasickou metódou je program top v konzole (spúšťa sa príkazom top). Podáva informácie podobného druhu ako predchádzajúce programy, ale beží v **textovom režime.**

Keď so pozriete pozornejšie na výpisy programu *top*, zistíte, že poskytuje pomerne veľa zaujímavých informácií o systéme. Napr. *load* – neznamená vyťaženie procesoru, ale príliš vysoký load indikuje problémy s nedostatočným výkonom vášho hardware.

Práca so schránkou

Je jednoduchá a nie je závislá na konkrétnom grafickom prostredí To, čo označíte ťahom myši so stlačeným **ľavým** tlačidlom myši, je automaticky vložené do schránky (clipboarrd). Stlačením pravého tlačidla myši skopírujete obsah schránky do aktívneho okna na pozíciu kurzora. Tiež je možné použiť kombináciu kláves **Ctrl + Insert** a **Shift + Insert**.

Nové programy v prostrediach KDE a GNOME už akceptujú klávesové skratky z Windows-u Ctrl + C, Ctrl + V.

História schránky v prostredí KDE nájdete v programe *Klipper*. K Zobrazí sa Vám menu, s históriou schránky.

Prepínanie klávesnice

Štandardne je pri aktivovaná klávesnica pri inicializácii. Stlačením klávesnice *L_Shift+R_Shift* prepnete klávesnicu na anglickú. Opätovným stlačením potom zmeníte na klávesnici váš jazyk.

Nástroje na zmenu klávesnice nájdete v Ovládacom centre Mandrage, nastaviť klávesnicu anglickú – us.

Ak píšete skovenskou klávesnicou, sú znaky anglickej prístupné cez klávesnicu pravý ALT (R_ALT). Znak @ napíšete ako R_ALT + ľ.

Nastavenie klávesníc: Ovládací panel/Príslušenstvo/Rozloženie klávesnice - Klávesnicu použiť

Klávesové skratky

Zoznam klávesových skratiek, v MandrageLinux:

Skratka	Funkcia					
	Prepínanie medzi aplikáciami v rámci aktuálnej plochy. Ak budete klávesnicu					
AILTIAD	ALT držať stále, zobrazí sa zoznam prepínacích aplikácií					
Shift+Alt+Tab	Prepínanie medzi aplikáciami v opačnom poradí					
Ctrl+Tab	Prepínanie pracovnej plochy v KDE po rade. Ak držíte klávesu CTRL, zobrazí					
	sa zoznam					
Shift+Ctrl+Tab	Prepína pracovné plochy v opačnom poradí					
Ctrl+Fn	Prejde priamo na pracovnú plochu s číslom n. (Ctrl+F2 - druhá prac. plocha)					
∆tl⊥E2	Zobrazí dialógové okno na spustenie ľubovoľného príkazu. Okno disponuje					
	históriou príkazov a inteligentným automatickým doplňovaním					
Atl+F3	Zobrazí menu okna v prostredí KDE					
Ctrl+Alt+Esc	Násilné zatvorenie aktívneho okna a ukončenie všetkých s ním spojených					
CITHAILTESC	procesov v prostredí KDE					
Ctrl+Alt+D	Zobrazí plochu (desktop) v KDE i GNOME					
L_Shift+R_Shift	Prepínanie klávesnice, nezávisle na použitom grafickom prostredí					
Alt+F12	Kurzor myši po aplikácii tejto funkcie reaguje na kurzorové klávesy					
	Ak sa vám stane, že celý grafický systém nereaguje, môžete ho "zhodiť"					
	pomocou tejto kombinácie, ktorá reštartuje X Window a zobrazí okno					
CultAlitBackSpace	s prihlásením. Táto skratka je nezávislá na grafickom prostredí. Prídete					
	o všetky neuložené údaje.					
Ctrl+Esc	Vyvolá v KDE program na správu procesov, KsysGuard					
Ctrl+Alt+Fn	Prepnutie na konzoly n					

Možnosti nastavenia klávesových skratiek v prostredí KDE sú veľké. Pozrite sa do Ovládacieho centra KDE, sekcia Zprístupnenie - Klávesové skratky.

Konqueror—Správca súborov v KDE

Aplikácia prostredia KDE, dnes už dávno nie je len správca súborov. Ak používate iné grafické prostredie ako KDE ale Konqueror sa vám páči, môžete si ho spustiť i vo svojom prostredí. Na obrázku vidíte okno Konqueroru so zobrazenými súbormi. Konqueror ako správca súborov - jeho ovládanie je intuitívne. Kopírovať alebo presúvať súbory môžete pomocou myši, klávesou [Del] súbor zmažete.

Obsah adresár sa zobrazuje v hlavnom okne, súbory a adresáre sú odlíšené iným typom ikon. Adresáre, do ktorých nemáte prístup, sa vizuálne líšia. Presné ikony tu sa nebudú prezentovať, tie sa

😑 timewana tela masa ta si ana s		0.6	. 6
Uminténi Úpravy Pohled Přejk Záložky Sástroje Nastavgel Okso N	ipogid		
000000000			1
D Umissini . Ne:home.bbnUccurrents			D
🐕 Mandrake Soft 🙀 Mandrake Store 🎽 Mandrake Club 👙 Mandra	#eExp	er 🐈 Mandrake Onlink	
Jméno 👻	Veliko	Joséns +	Velik
Busbas prig	1	flubox.png	7
Stde logoutprig	- 21	inskde-legout.prg	
Keb_Mslust_Like_Ysu05_More_Than_One_Way_Home.mp5		Keb_Molast_Like_You03_More_Than_Dne_Way_Home.mp5	
Smanux pdf		Timanual pdf	
manua-2004-02-22.1ar.bz2	7	manual-2004-02-22 tarbz2	
isisnimek1.png	35	essnimek1.png	3
sisnimek2.prg	28	essnimek2.png	- 2
snineld.org	21	imanimek3.ang	1
sunimek4.png	- 24	cosnimet4.png	- 7
deapng	31		1
ny			
And the second s			
[10 policžek - 10 souborů (36,0 MB celkem) - 0 sležek		C 00 połażek - 10 souború (36,0 ME celkem) - 0 słażek	
[bibri@Mandrake10 Bocuments]\$ cd [bibri@Mandrake10 bibri]\$ ls Besktop/ Documents/ gv_40377e7d_1_manmal.pdf.tmp [bibri@Mandrake10 bibri]\$	kde	-kayaguard.pug kda-okno.pug kda-plucha.pug tmp/	
9			- 14

totiž môžu líšiť podľa nastavenej témy. U súboru vie Konqueror generovať náhľady, napr. u súboru s obrázkami uvidíte zmenšený obrázok priamo v okne s výpisom súborov.

Pri poklepaní na súbor sa spustí aplikácia, ktorá k súboru tohoto typu príslušní. Štandardne je nastavená taká aplikácia, ktorá s daným typom súboru vie pracovať najlepšie. Ak vám nastavená aplikácia nevyhovuje, môžete ju sami zmeniť. Klepnete na súbor pravým tlačidlom a v kontextovom menu zvoľte položku *Upraviť typ súboru*.

Generovanie náhľadu v Konqueroru je pomerne zložitá operácia, ktorá môže na starších počítačoch neúmerne zdržovať prácu so súbormi. Funkcia generovania náhľadu však nemusí byť stále zapnutá. Náhľady súborov môžete vypnúť. V menu *Nastavenia* vyberte *Nastaviť :Konqueror - Náhľady*. Tu vyplňte generovanie náhľadov pre súbory (*file*). Okrem globálneho zákazu je možné vypnúť generovanie náhľadov len pre konkrétny typ (alebo typy) súboru.

Tation and the second	Sec. en	086
nisténí Úgravy Pohjed P	eji Lákéky Hásteye Nastavgai Skoo Nápogéda	
00000	040033888	5
De Umistini : * http://w	we mandraise (z/	
🔆 MandrakeSoft 🚔 Man	drakeStore 🤗 MandrakeClub 🛸 MandrakeExper 🏠 MandrakeOnlins	
C Mai	ndrake" Linux	٨
NAVIGACE	MANDRAKE LINUX NEWSLETTER #88	PRINLASENI
O Zprávy	Zabraho Mandarka I kura 20.0 Reta D. Co se unit a Mandarka Sella.	kogin:
claney novinky	Finanční koutek; Mandrake v médich; MandrakeClus; Obchodní	hester
anduard izocre	pfipad tjdre; Novinky v produktech; Zaostfeno na coffware; Aktualizace software	Legin
P.B. danky O Manifedic Dirodukty	gety situes/ propevala or properes	VYHLEDÄVÄNI
D Stuttey	TY GRABBING A MPLAYER / MENCODER	výraz
D Notup	Posted by Maxwe, v patels 30. Jinore 2004 predieno 244a	and the second se
C Dispuse	Tak už jime si spola proši	Hindel
D Download	• risovani DVD na CD.	Nipovēda
O Registace	 plevod DVD titukā do textove andotre. 	
C Kortakty	a naučil proc se ortadat britme.	and the second se

Na obrázku je Konqueror v úlohe webového prehliadača. Ako WWW prehliadač funguje Kongueror vtedy,ak mu do riadku zadáte webovú adresu. Dobre si poradí s väčšinou korektných stránok, podporuje technológie ako Java nebo Javascript i šifrované spojenie pomocou SSL. Výhodou pri používaní Konqueroru ako webového prehliadača môže byť výborná integrácia s ďalšími aplikáciami prostredia KDE.

Definícia všetkých typov súborov

a k nim priradených aplikácií nájdete v Ovládacom centru KDE sekcia *Komponenty- Asociácia súborov.* Jednotlivé vlastnosti a chovanie Konqueroru si môžete upraviť podľa svojich potrieb. Zvoľte menu Nastavenia - Nastaviť: Konqueror. Na obrázku vidíte nastavenie možností Konqueroru ako webového prehliadača.

Režim zobrazenia profily Konqueroru

Štandartne zobrazuje Konqueror adresárovú štruktúru ako strom(vľavo) s obsahom adresára (vpravo). Také nastavenie však nemusí každému

vyhovovať – obrázok: vidíte, že okno Konqueroru pripomína Midnight Commander, Krusader nebo Total Commander z Windows.

Je to tým, že Konqueror vie meniť režim zobrazenia. Adresárovú štruktúru môže zobrazovať napríklad ako strom, zoznam ikón alebo zoznam súborov. Režim zobrazenia môžete meniť v menu Konqueroru, položka Pohľad - Režim zobrazenie.

Naviac vie rozdeliť aktívne okno na dve okná a v každom z nich zobraziť iným spôsobom iný obsah. Okna môže deliť. Ukážku rozdelenia okien vidíte na obrázku. Okna vľavo zobrazujú ten istý adresár, len majú nastavený iný režim zobrazenia. Okno vpravo slúži ako webový

prehliadač.

Aby bolo toto všetko použiteľné v praxi, umožňuje Konqueror uložiť tzv. Profil pohľadu. Profilom rozumie Konqueror rozloženie okien a nastavenie režimu zobrazenia v nich. Ak si profil uložíte pod určitým menom, môžete ho v prípade potreby rýchlo vyvolať. Pri ukladaní profilu sa ukladá posledné rozloženie. Operácie s profilmi (uloženie, načítanie, zmazanie) nájdete v menu Nastavenia.

Konqueror má nastavené niektoré základné profily ako Prehliadač Internetu, Správa súborov alebo Midnight Commander.

Užitočné klávesové skratky Konqueroru

Funkcia
Premenovať súbor.
Nájsť ďalší.
Obnoviť obsah aktívneho okna.
Presunúť súbor.
Presunúť súbor do Koša.
Zmazať súbor.
Zastaviť načítanie dokumentu (webové stránky).
Prejsť vyššie (v hierarchii).
Prejsť na predchádzajúcu (v histórii).
Prejsť na následujúcu (v histórii).
Pridať aktuálne umiestenie k záložkám, napr. zaujímavú webovú stránku. Uložené
záložku sú potom dostupné v menu Záložky.
Vybrať (označiť) všetko.
Duplikácia aktívneho okna.
Nájsť.
Zobrazovať menu.
Nové okno Konqueroru.

Stredná lesnícka škola J. D. Matejovie, Liptovský Hrádok **ŠTUDIJNÉ TEXTY INFORMATIKA**

Ctrl+O	Otvorenie nového okna so zadaným umiestnením.
Ctrl+P	Tlačiť (obsah okna alebo aktívnej záložky).
Ctrl+Q	Ukončenie Konqueroru (Quit).
Ctrl+S	Uložiť (obsah okna alebo aktívnej záložky).
Ctrl+T	Otvoriť terminál.
Ctrl+W	Zavrieť aktívnu záložku.
Ctrl++	Zväčšiť (zväčšiť písmo v okne alebo aktívnej záložky).
Ctrl+-	Zmenšiť.
Ctrl+Home	Prejsť na domovskú stránku. Tu si môžete upraviť podľa potreby v nastavení
	Konqueroru.
Ctrl+Shift+B	Vytrhnúť aktívnu záložku (Konqueror ju oddelí do nového okna).
Ctrl+Shift+D	Duplikovať aktívnu záložku.
Ctrl+Shift+F	Zapne (alebo vypne) režim na celou obrazovku.
Ctrl+Shift+L	Rozdeliť aktívny pohľad horizontálne.
Ctrl+Shift+N	Nová záložka.
Ctrl+Shift+R	Odstrániť aktívny pohľad.
Ctrl+Shift+T	Rozdeliť aktívny pohľad vertikálne.
Ctrl+Shift+Vlav	/o Posunúť aktívnu záložku v zozname záložiek doprava.
Ctrl+Shift+Vpr	avo Posunúť aktívnu záložku v zozname záložiek doľava.

Určité klávesové skratky sú dostupné len v niektorých režimoch zobrazenia. Záleží na tom, čo má Konqueror v okne alebo aktívnej záložke, či je v ňom zoznam súborov alebo webová stránka. Klávesové skratky sa tiež zobrazujú v menu Konqueroru u tých položiek, ku ktorým sú priradené.

Podobne ako KDE má i GNOME svojho správcu súborov - Nautilus.

Ovládacie centrum KDE

Ovládacie centrum prostredia KDE je jedinečné miesto, kde je ľahko a jednoducho nastaviť vzhľad a chovanie celého prostredia KDE. Stretli sme sa s ním alebo s jeho časťami (moduly) v predchádzajúcom texte. Ovládacie centrum KDE náidete v menu KDE. položka Nastavenie - Nastavenie vášho pracovného prostredia.

Na obrázku možnosti nastavenia prostredí KDE sú obrovské. Nastavením sú ovplyvňované tiež všetky KDE aplikácie. Nastavovať môžete napr. vzhľad, farby, písma, komponenty ako kontrolu pravopisu, asociaciácia súborov, periférie (klávesnica, myš), napájanie, zvuky. Na obrázku vidíte nastavenie šetriča obrazovky.

Pomocou Ovládacieho centra KDE je možné pomocou rozširujúcich modulov meniť

i systémové nastavenie, na ktoré nemáte ako obyčajný užívateľ právo. V Ovládacom centre sa to prejaví tým, že nebudete môcť dané nastavenie upraviť. V takom prípade použite voľbu Administrátorský režim, a potom budete vyzvaný k zadaniu hesla užívateľa root. Po jeho overení môžete nastavenie meniť.

Ako spúšťať aplikácie menom

Ďalej v kapitole sa budeme venovať niektorým aplikáciám. Niekedy je rýchlejšie ako zdĺhavé hľadanie v menu spúšťať aplikácie priamo menom. Prostredie KDE i GNOME na to majú špeciálny dialóg, ktorý sa vyvoláva klávesovou skratkou [Alt+F2] alebo[Ctrl+Alt+mezerník]. Oba tieto dialógy poskytujú štandardné funkcie. Vedia spúšťať programy v konzole, zadávať im parametre, pamätajú si históriu zadávaných príkazov a podobne.

 Special particular 	aim -	0.8
Zadejte niko URL, ktorá d	ev aplikace, kterou cho fscala prohižat	ne spusik net o
Blue kinapshot		

Souseraplikaci				
8.				
GRAP Spi	rstit v germinálu	Spasit se souborem		
Zobrazovat saz	nam znàmech <u>ap</u>	likad		

Spustenie aplikácie v KDE Spustenie aplikácie v GNOME

Aplikácie prostredia KDE a GNOME

Krátky zoznam aplikácií oba prostredia, vždy s ich stručným popisom a tiež s niekoľko málo ukážkami.

KDE aplikácie

KWord

Rámcovo orientovaný textový editor, súčasť kancelárskeho balíku KOffice. Poskytuje užívateľovi množstvo funkcií a dostatočný komfort pri editácii dokumentu. V posledných verziách sa výrazne zlepšil import dokumentov z Microsoft Office. Nájdete ho v menu Kancelária - Textové procesory.

KSpread

Tabuľkový procesor, súčasť balíku KOffice, Náidete ho v menu Kancelária - Tabuľkv.

KPresenter

Sofistikovaný nástroj pre výrobu prezentácií, súčasť balíku KOffice. Nájdete ho v menu Kancelária - Prezentácie.

KChart

Nástroj pre tvorbu grafov, súčasť KOffice. Nájdete ho v menu Kancelária - Grafy.

KFormula

Editor vzorcov, súčasť KOffice. Nájdete ho v menu Kancelária - Textové procesory. **KVivio**

Naástroi pre tvorbu diagramov, súčasť KOffice,

Náidete ho v menu Kancelária - Grafy.

Pracovná plocha KOffice

Pomocný nástroj pre prácu s balíkom

KOffice integrujúceho všetky funkcie balíku

do jedného miesta. Nájdete ho v menu Kancelária - Príslušenstvo.

KMail

Poštovný klient. Nájdete ho v menu Internet - Pošta.

Kontact

Je v podstate Kmail rozšírený o ďalšie funkcie ako je správa kontaktov, plánovanie a tímová spolupráca. Nájdete ho v menu Internet - Pošta.

Karbon14

Vektorový editor pre prostredie KDE. Nájdete ho v menu Multimédiá - Grafika. **KPaint**

Veľmi jednoduchý program na maľovanie obrázkov . Nájdete ho v menu Multimédiá - Grafika. **KView**

Rýchly prehliadač obrázkov rôznych formátov . Nájdete ho v menu Multimédiá - Grafika. Kooka

Program pre skenovanie obrázkov . Skenery ale neobsluhuje sám, k ovládaniu skenerov používa balíček Sane. Nájdete ho v menu

Multimédiá - Grafika. KMix

Zvukový mixér KDE. Po spustenie a zatvorenie okna zostane v panelu ako applet a nahrá sa i pri ďalšom štartu KDE. Nájdete ho v menu Multimédiá - Zvuk. KsCD

0.0.0	1918H CONTRACTOR	0.9.9
(aller Phil Herbogel Sher Manahia () 4 ■ → → → ▲ →	Doctopoli shikiy ExtenSepter	• w
00:24	Saturi Paler Sach TREDVERD Enterheren	Subst Care Annual Nemble
Alexandra Alexandra	999	· Fitch A Schel Way and
	Pladastanas Duco Jarr Nozó Trany Zólo	 C D Mouhemmil K D Mouhemmil K D Mouhemmil K D Neu-Bana, mpi 11236 K D Neu-Bana, mpi 11236 K D Neu-Bana, mpi 11236 K D Nama, Malane na Y Li K D Nama, Kana na Yao, Yao, Yao, Yao, Yao, Yao, Yao, Yao
4 506 1096 5086 346 566 34	Aldgulidvellu Ing X Zohngning	 K. B. Lakapa (22) applied K. B. Lakapa (21) Margarit K. Oli Fall Settamonal (22) K. J. Tomo Marchine Transmission K. D. Transmission Transmission
This ample is a second s	Devil	

Obrázek 99: KView a prohlížení obrázků

Obrázek 100: Přehrávač Noatun

Prehrávač CD, po spustením sa chová podobne ako KMix. Vie načítať mená skladieb a interpretov z Internetu. Nájdete ho v menu *Multimédiá - Zvuk.* **KMidi**

Prehrávač MIDI súborov (menu Multimédiá - Zvuk). Noatun

Prehrávač multimediálnych súborov — MP3, OGG, MPEG alebo AVI. Nájdete ho v menu *Multimédia - Zvuk.*

Zobiazit Vježit Eormát Nástroje

Okno NA

/home&@iniEUTC_learn hom other EUTC s.doc 💽 📝 🍃 💷 💽 🔯 💩 🗴 🕼 🗐 🗗 🖈 🏠 🍓 (100%) 🖭

KSnapshot

Snímač obrazovky. Nájdete ho v menu Multimédiá - Grafika.

Vybrané aplikácie Mandrake Linuxu

Kancelársky balík OpenOffice.org

OpenOffice.org je kancelársky balík. Verzia 1.1 je štandardná súčasť Mandrake Linuxu s českou/ slovenskou pomocou a kontroly pravopisu. Jeho súčasťou sú tieto programy:

 OpenOffice.org Writer — kvalitný nástroj pre úpravu textov s využitím štýlov. Má dobrú kompatibilitu s dokumentmi Microsoft Word, vie ich čítať i ukladať. Nájdete ho v menu Kancelária - Textové procesory.

• **OpenOffice.org Calc** — tabuľkový procesor s množstvom funkcií. Kompatibilita s formátom Microsoft Excel je na veľmi slušnej úrovni. Nájdete ho v menu *Kancelária - Tabuľky*.

• OpenOffice.org Impress — je

výkonný prezentačný nástroj. Úmožňuje priamy export do formátu SWF (flash) pre publikáciu na webových stránkach. Vie importovať dokumenty z Microsoft PowerPointu. Nájdete ho v menu Kancelária - Prezentácia. Tine 🝸 (Trebuchet M5 🝸 16 🝸 🗷 i 😰 📰 📰 📰 📰 📰 🖽 🐲 🌾 🗳 🎸 ኛ $\cdots 1 \cdots 2 \cdots 3 \cdots 4 \cdots 5 \cdots 6 \cdots 7 \cdots \underline{8} \cdots 9 \cdots 10 \cdots 11 \cdots 12 \cdots 13 \cdots 14 \cdots$ Ħ đ 0 ン語 COMPARATIVE REPORT ON EU TRAINING 22 1 COURSES IN EUROPE Sara Denauw, University of Antwern Ş February 2003 00008 10:48 쓌 Nadpis Nadpis 1 Nadpis 2 Nadpis 3 Nadpis 3 Nadpis 4 ** CONTENTS 9 muticky **INTRODUCTION** 2VAB INTERNATIONAL 2 Harmonutroe 2.1.1 Activities 2.1.2 Framing Courses 2.1.3 Contact information SLIPA 3.thrac 100% INSERT STD HYP a1/33 Wichazi

0.6

• OpenOffice.org Draw — univerzálny

program pre zapracovanie grafiky - v rastrových alebo vektorových formátoch. Nájdete ho v menu Kancelária - Kreslenie.

• **OpenOffice.org Math** — komponenta pre písanie matematických vzorcov. Nájdete ho v menu Kancelária – Textové procesory.

Ako sa môžete presvedčiť na obrázku, ide o klasický kancelársky balík s štandardným vzhľadom a ovládaním. Okrem bežných a vyššie uvedených možností ponúka niektoré ďalšie pokročilé funkcie ako napr. zaznamenávanie makier pre často opakované úlohy alebo možnosť čerpať dáta z externej databázy (MySQL).

Veľa ďalších informácií o balíku OpenOffice.org v češtine nájdete na internetových adresách <u>http://cs.openoffice.org</u>. V rámci týchto stránok je prevádzkovaná i emailová konferencia užívateľov.

Všetky nástroje umožňujúce rýchly export z vlastných formátov do univerzálneho a prenosného formátu PDF. Tato funkcia je prístupná v menu Súbor - Exportovať do PDF alebo cez ikonu na lište s nástrojmi.

Menej obľúbenou vlastnosťou OpenOffice.org je jeho náročnosť na zdroje počítače. Prvý štart programu obvykle zaberie dlhšiu dobu, ale práca s ním je ďalej už pomerne svižná. Tiež s pamäťou príliš nešetrí, 128MB je možné považovať za minimum pre rozumnú prácu s ním. Ak budete mať problém s použiteľnosťou, zvážte, či využívate všetky jeho možnosti, a vyskúšajte alternatívy.

Veľké množstvo hotových šablón pre aplikácie z balíku OpenOffice.org nájdete na adrese http://oocs.sourceforge.net/templates/.

a Ksco	-						0.9
	Decision Dec		► II				
8.		7.	-	**		-	-
02 Child in	Time						-